GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŨ, piața mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
e unŭ anŭ 12 fior., pe șese lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 55. Marțĭ, Mercurĭ în 25 Aprile (7 Maiŭ) 1884.

Brașovŭ în 24 Aprile (6 Mai).

Astăḍĭ publicămŭ raportulŭ ce l'amŭ primitŭ dela Lugoșŭ asupra decursului adunărei alegĕtorilorŭ românĭ din acestŭ importantŭ orașŭ românescŭ. Este românescŭ Lugoșulŭ pentru că locuitorii lui sunt mai cu desĕvêrșire Românĭ. Sunt Românĭ, dér cu durere trebue sĕ mărturisimŭ, ei n'au doveditŭ până acum destulă energiă și destulŭ sêmțŭ românescŭ de solidaritate. Mai alesŭ de unŭ șirŭ de anĭ încóce desbinările și neînțelegerile erau la ordinea ḍilei între Românii din Lugoșŭ, și cine profitá din acéstă tristă situațiune? Dușmanii némului nostru; ei ajunseră stăpânĭ peste voturile Lugoșenilorŭ, și acestŭ centru românescŭ, menitŭ de-a fi unŭ farŭ luminătorŭ și conducĕtorŭ alŭ românismului din părțile bănățene și ungurene, a devenitŭ o arenă, unde guvernulŭ își representă comediele sale constituționale.

Până cândŭ Lugoșulŭ se mai jóce rolulŭ umilitorŭ, ce l'a jucatŭ mare parte și cu ocasiunea alegerei noului vice-comite? Până cândŭ Românulŭ Lugoșanŭ sĕ se dejoséscă a servì de códa toporului, cu care ne lovescŭ ómenii mașterei guvernărĭ de astăḍĭ?

Sperămŭ că memorabila adunare electorală dela 24 Aprile a strivitŭ capulŭ bălaurului îngrozitorŭ alŭ desbinărei și a inauguratŭ o nouă eră pentru Lugoșenĭ, era solidarității, care sĕ-i însuflețéscă pentru sfânta luptă și se deștepte în piepturile lorŭ mândria națională, sêmțulŭ de demnitate, ce trebue se încălḍéscă inima fie-cărui Românŭ adevĕratŭ.

Cu viuă bucuriă înregistrămŭ astăḍĭ victoria ce a repurtat'o stégulŭ solidarității naționale în adunarea electorală din Lugoșŭ. Onóre alegĕtorilorŭ românĭ, din cercurile Lugoșului, a Zorlențului mare și a Făgetului; ei au sciutŭ de astă dată se fie la înălțimea chiămărei lorŭ de cetățenĭ și Românĭ adevĕrațĭ, legându-se serbătoresce între sine de a fi solidarĭ în luptă cu întréga națiune și de a servì cu trupŭ și sufletŭ interesele generale naționale și numai aceste. Onóre bravilorŭ conducătorĭ ai Românilorŭ Lugoșenĭ, carĭ prin stăruințele lorŭ neobosite au sciutŭ se dobêndéscă acestŭ frumosŭ și îmbucurătorŭ resultatŭ!

Votulŭ de încredere, cu care întrunirea din Lugoșŭ a onoratŭ organulŭ nostru, și celelalte organe naționale, ne încurageză și ne întăresce credința în viitorŭ. Suntemŭ mândri pe dovedile de simpatiă și de aderință, ce le primimŭ dela alegĕtorii Românĭ din tóte părțile, și credemŭ că nu le putemŭ mulțămi mai bine decâtŭ arătându-le necurmatŭ, că pericolulŭ ce-i amenință, ce ne amenință pe toțĭ împreună, este mare și devine din ḍi în ḍi mai înspăimântătorŭ. In fața acestui periculŭ este încă prea puținŭ ce s'a lucratŭ până acuma, este încă prea slabŭ brêulŭ solidarității naționale, cu care, harŭ Domnului! amŭ începutŭ în tótă seriositatea a ne încinge. Se cerŭ încă marĭ lupte ca se-lŭ delăturămŭ, se cerŭ înainte de tóte fapte, fapte energice de Românĭ pĕtrunșĭ de chiămarea lorŭ în acestŭ statŭ.

Fapte ceremŭ și dela Lugoșenĭ, fapte prin carĭ se dovedéscă adversarilorŭ noștri, că zădarnice sunt încercările lorŭ de a ne maghiarisá, fapte prin carĭ sĕ le taie pofta de a face din tinerii noștri nisce păpușĭ ungurescĭ fără sêmțŭ pentru sórtea poporului, din care au eșitŭ.

Vĕdut'amŭ cu toții în ce modŭ sunt maltratațĭ scolarii românĭ dela liceulŭ din Lugoșŭ; vedemŭ și ne convingemŭ pe fie-care ḍi că sĕ lucră în modŭ sistematicŭ la stêrpirea sêmțului naționalŭ românescŭ în piepturile junimei nóstre și că tinerii ce-șĭ manifestă acestŭ sêmțŭ sunt amenințațĭ și prigonițĭ.

Adversarii nostri se sfătuescŭ tocmai acum în foile lorŭ cum se facă ca fiii Românilorŭ din părțile bănățene și ungurene, cari neavêndŭ liceurĭ române sunt silițĭ a âmbla la scolĭ ungurescĭ, sĕ se lapede mai curêndŭ de sângele lorŭ, și sĕ-și găséscă fericirea numai în a căntá și a declamá imnurĭ maghiare.

Și față cu asemenĭ uneltirĭ se mai stămŭ desbinațĭ în nelucrare?

Alegătorii românĭ se veghieze, căcĭ aḍĭ nu e vorba numai de ei, ci de sórtea și de viitorulŭ copiilorŭ lorŭ!

Sciri telegrafice.

Pojunŭ, 5 Maiu. — Adunarea alegĕtorilorŭ din ântâiulŭ cercŭ electoralŭ a proclamatŭ pe ministrulŭ cultelorŭ Trefort de candidatŭ.

Praga, 4 Maiŭ. — Impĕrătésa Maria Anna, a rĕposatŭ aḍĭ după améḍĭ, în urma unei operațiunĭ, în etate de 81 de anĭ. Curtea a luatŭ doliu pentru trei lunĭ.

(Rĕposata împĕrătésă a fostŭ fiica lui Victorŭ Emanuelŭ I. regelui Sardiniei, și soția fostului împĕratŭ alŭ Austriei Ferdinandŭ I.)

Roma, 5 Maiŭ. — „Agenția Stefani“ raportéză din Londra că Anglia susține ca programa conferinței egiptene sĕ se mărginéscă numai la cestiunea regulării financelorŭ Egiptului.

Roma, 6 Maiŭ. — In cameră a depusŭ Genola convențiunile pentru construirea rețelei de căli ferate, care légă Adriatica cu Sicilia și Mediterana. Regele a propusŭ, ca ambasadorulŭ din Viena sĕ esprime simțĕmintele de condolență, familiei domnitóre. Regele și regina vorŭ fi la înmormântarea împĕrătesei Maria Anna. Papa și-a esprimatŭ de asemenea, simțĕmintele de condolență. Episcopulŭ Strossmayer a sositŭ aci.

Paris, 6 Maiŭ. — Ministrulŭ de interne a ordonatŭ prefecțilorŭ sĕ supraveghieze cu asprime pe Spaniolii fugarĭ și internațĭ și d'a împedeca demonstrațiunĭ dușmane în contra Spaniolilorŭ.

Tanger, 6 Maiŭ. — Ambasadorulŭ francesŭ a ruptŭ relațiunile diplomatice cu Maroco, fiindcă Sultanulŭ a refusatŭ sĕ destitue pe guvernatorulŭ din Vadnun.

Felicitări la adresa nóstră.

Clușiu 21 Aprile.

Îțĭ gratulezŭ din inimă pentru resoluțiunea românéscă, dorindŭ »Gazetei Transilvaniei« și bravului ei redactorŭ anĭ numeroșĭ și victoria principielorŭ profesate!

Dr. Gr. Silași

Intregalde, (Munții apuseni) 19 Aprile.

Salutŭ cu nespusă bucuriă primulŭ ḍiarŭ cuotidianŭ din monarchiă. Trăiéscă „Gazeta Transilvaniei.« Trăiéscă tênĕrulŭ, zelosulŭ și curagiosulŭ ei redactorŭ!

Josifŭ Nestorŭ, jude comunalŭ.

Giurgiu, 18 Aprile.

Inima'mĭ palpită de bucuriă vĕḍêndŭ că »Gazeta Transilvaniei« s'a prefăcutŭ în ḍiarŭ cuotidianŭ, care, sunt sigurŭ, precum in timpŭ de aprópe 50 de anĭ așa și în viitorŭ va sci luptá cu bărbățiă pentru causa nóstră națională. Vĕ dorescŭ tăriă și isbândă!

Nicolaŭ Petcu, preotŭ românŭ.

„Posta“ din Galațĭ ne adreséză următórea felicitare căldurósă:

»Am lipsí dela datoria nóstră, uitândŭ de a aduce omagele nóstre matrónei ḍiaristicei române „Gazeta Transilvaniei« din Brașovŭ, care de o jumĕtate de secolŭ aprópe (47 anĭ), neclintită cătră ținta sa, totdéuna gata pentru luptă, fie câtŭ de grea, încercândŭ tóte pericolele, a luptatŭ pentru câștigarea drepturilorŭ Românilorŭ și a fostŭ luceafĕrulŭ conducĕtorŭ alŭ Românilorŭ dela aparițiunea ei. Felicitămŭ dér din inimă și pe redactorulŭ ei, căcĭ astăḍĭ, cândŭ terenulŭ de luptă este mai întinsŭ, 'șĭ-a îndoitŭ forțele făcêndŭ astfelŭ din »Gazeta Transilvaniei« unŭ isvorŭ de lumină cuotidianŭ. Onóre lui și tuturorŭ Românilorŭ de peste munțĭ, carĭ luptă pentru drepturile naționale ale frațilorŭ lorŭ.«

Mulțămindŭ din totŭ sufletulŭ pentru aceste încuragiătóre dovedĭ de simpatiă, dorimŭ ca urările, ce ni se facŭ sĕ fiĕ făcute într'unŭ césŭ bunŭ!

Sinodulŭ archidiecesanŭ.

(Coresp. part. a »Gaz. Trans.«)

Sibiiŭ, 21 Aprile.

Din óre care împrejurărĭ nu v'am pututŭ relata nimicŭ despre cele dintâiu cincĭ ședințe ale sinodului. Vĕ trimitŭ însă o scurtă dare de sémă despre a șésa ședință, care e de unŭ interesŭ deosebitŭ și în care s'a desbătutŭ afacerea milei împĕrătescĭ.

Cunósceți faimósa ordonanță dela 18 Ianuarie a. c. a ministrului cultelorŭ Trefort, care, atentândŭ la autonomia bisericii greco-orientale, și-a însușitŭ dreptulŭ d'a împărți la preoțĭ insușĭ ajutorulŭ dela statŭ, ér nu consistoriulŭ! Raportorulŭ comisiunii organisátóre, d. A. Trombitașŭ ceti în acéstă ședință ordonanța ministerială, și după ea sĕ ceti representațiunea consistorială în contra acelei ordonanțe.

Dér ce folosŭ că consistoriulŭ luase o hotărîre în contra acelei disposițiunĭ despotice a ministrului cultelorŭ când acesta scia bine, că cei carĭ avéu îndatorirea sĕ esecute hotărîrea consistorială erau copiii sĕi giugiulițĭ, sĕ mulțumiseră a scóte unŭ adêncŭ suspinŭ suflefescŭ... fățarnicŭ?

Comisiunea a propusŭ în acéstă ședință ca sinodulŭ sĕ aprobe pașii consistoriului — nu cei de până acum, căcĭ ar fi rĕu, — sĕ facă o representațiune la guvernŭ; în casŭ de neisbândă, sĕ se adreseze consistoriulŭ dietei țĕrii, și décă și acésta ar remâné surdă și mută, cum e în totdéuna când e vorba de noi Românii, sĕ se supue tronului acéstă afacere.

Președintele declară fără nicĭ o jenă, că fiindŭ ocupatŭ n'a pututŭ termina revisiunea traducerii maghiare a representațiunei și prin urmare nu s'a pututŭ trimite.

Inaltŭ Prea Sf. Sa nicĭ odată n'are timpŭ când e vorba d'a apĕra causele nóstre. Fórte bine a reflectatŭ d. E. Brote, făcêndŭ istoriculŭ acestei afaceri, că nu găsesce nicĭ decum motivată amânarea privitóre la trimiterea representațiunii consistoriale, sub cuvêntŭ că presidiulŭ n'a avutŭ timpŭ sĕ corecteze traducerea în Unguresce.

D. N. Cristea sperá mai multŭ de la presidiu, care trebuia sĕ prevéḍă pericolulŭ séu sĕ fi mersŭ sĕ se plângă Tronului de nedreptatea ce se face bisericei nóstre.

După ce vorbescŭ mai mulțĭ deputați, sinodulŭ primesce propunerea D-lui E. Brote, d'a primi representațiunea, declarând'o de a sa (a sinodului.)

D. A. Trombitașŭ, raportorŭ, recomandă a se înainta propunerea comisiunii la dietă.

Presidiulŭ, împreună cu mai mulțĭ deputațĭ, se declară în contra trimiterii propunerii la dietă. D. Dr. N. Popŭ motivéză acésta pe faptulŭ că nicĭ cu proiectulŭ de lege pentru instrucțiunea publică nu s'a făcutŭ nimicŭ cu representațiunea, măcar că acea lege a lovitŭ nu numai pe Românĭ în autonomia lorŭ, ci și pe alții.

Părerea presidiului e ca sĕ nu se facă pașĭ ce arŭ strica bisericii, căcĭ dieta, votândŭ ajutorulŭ bisericescŭ și pe viitorŭ, va pune condițiunea ca ministrulŭ sĕ'lŭ imparță. În casulŭ acesta pașii ce s'arŭ face la corónă n'ar ajuta nimicŭ.

Nu înţelegŭ pentru-ce Escelenţa Sa Mitropolitulŭ ţine atâtŭ de multŭ la ajutorŭ, când preoţii au declaratŭ odată că nu le trebue ajutorŭ cu risiculŭ de-a vedé sdrobită autonomia bisericii nóstre.

Sinodulŭ a decisŭ în cele din urmă astfelŭ: consistoriulŭ sĕ fie însărcinatŭ a face, în casŭ când representaţia la ministerŭ n'ar avé nicĭ unŭ resultatŭ, o representaţiune la Maiestatea Sa, presentând'o prin deputaţiune solemnă. Totŭ deodată sĕ privesce de resolvită propunerea comisiunii ca sinodulŭ sĕ declare că renunţă la ajutorulŭ statului, datŭ în condiţiunĭ aşa de grele. S.

Cronica ḑilei.

Duminecă a fostŭ în Braşovŭ ambasadorulŭ Austro-Ungariei din Bucurescĭ. Aḑĭ s'a întorsŭ inderĕtŭ.

*

Esamenile la scóla de industriă din Braşovŭ s'au terminatŭ cu unŭ succesŭ strălucitŭ.

*

„Românulŭ," veteranulŭ ḑiaristicei din România, consacră articolulŭ de fondŭ din numĕrulŭ de Dumineca 22 Aprile mişcării nóstre electorale, şi găsesce că dréptă e cererea Românilorŭ de dincóce de-a avé sufragiu universalŭ, căcĭ dela elŭ atêrnă viitorulŭ naţionalităţiĭ nóstre.

*

»Monitorulŭ oficialŭ« alŭ României va publicá, ḑice »Indep. Rom.," în curêndŭ scrisórea autografă ce Archiducele Rudolf a înmânat'o M. S. Regelui Carolŭ din partea M. S. Impĕratului Austriei.

*

Cheltuelile de recepţiune a Archiducelui Rudolfu la Curtea din Constantinopole — spune „L'Ind. Rum.« — au trecutŭ peste 60,000 lire turcescĭ. Sultanulŭ a dăruitŭ Archiducelui o sabiă în valóre de unŭ milionŭ, şi Archiducesei unŭ colanŭ în valóre de 800,000 francĭ.

*

Aḑĭ Marţĭ la 24 Aprile, s'a celebratŭ la mitropolia din Bucurescĭ unŭ »Te-Deum," cu ocasiunea Sf.-tei Elisaveta, onomastica M. S. Reginei României.

*

»Naţiunea« spune că Ministrulŭ plenipotenţiarŭ alŭ Austro-Ungariei la Bucurescĭ, d. baronŭ de Mayer, are dese întrevederĭ cu guvernulŭ românŭ în cestiunea Dunării. A avutŭ Vinerĭ o audienţă la palatŭ. De asemenea Sâmbĕtă, M. S. Regele Carolŭ a primitŭ în audienţă pe d. P. P. Carpŭ, ministrulŭ României la Viena. De sigurŭ totŭ în cestiunea Dunării.

*

„România« află că Archiducele Rudolf a trimisŭ 2000 francĭ pentru sĕracii din Bucurescĭ.

*

Ministrulŭ cultelorŭ şi instrucţiunii publice Trefort se aştéptă în sĕptămâna acésta în Clujiu. Tinerimea maghiară îĭ pregătesce o primire sĕrbătoréscă.

*

»Rom. Liberă,« ne spune, că serbarea dela Cismigiu, în Bucurescĭ, în favórea viitórei esposiţiunĭ a cooperatorilorŭ, se va face la 29 şi 30 Aprile. La Pirotechnia din Bucurescĭ se lucréză artificii grandióse pentru aceste serbărĭ.

*

La curtea din Petersburgŭ se facŭ marĭ pregătirĭ pentru serbarea proclamării marelui principe moştenitorŭ ca majorenŭ. Orchestra lui Strauss din Viena e învitată în Petersburgŭ sĕ cânte la balulŭ ce se va da cu ocasiunea acestei serbărĭ.

Proiectulŭ privitorŭ la construirea noului edificiu parlamentarŭ din Pesta s'a primitŭ de camera deputaţilorŭ cu 148 contră 100 voturĭ.

*

La 4 Augustŭ se va ţiné în Berna conferinţa internaţională pentru tribunalele arbitrarii şi de pace. Acĭ se vorŭ discutá următórele cestiunĭ: 1). Tribunalele internaţionale arbitrare. 2). Neutralisarea canalelorŭ maritime de pe continente. 3). Tribunalele internaţionale. 4). Desarmarea internaţională. Cei mai însemnaţĭ bărbaţĭ din Europa şi America vorŭ lua parte la conferinţă.

*

In Pavia — ḑice »Românulŭ« — se va inaugura în curêndŭ monumentulŭ ridicatŭ în memoria lui Garibaldi. Suntŭ învitaţĭ sĕ asiste la ceremonia toţi cei carĭ mai trăiescŭ din cei o miiă dela Marsala.

*

»Independinţa Română" ne spune, după ḑiarele bulgare, că M. S. Regele României n'a primitŭ ca d. M. Nacevicĭ sĕ fiĕ numitŭ agentŭ diplomaticŭ alŭ Bulgariei pe lângă guvernulŭ din Bucurescĭ.

*

In Statele Newyork, Newjersey şi Pensylvania au arsŭ marĭ întinderĭ de pĕdurĭ. Oraşulŭ Brichinŭ a fostŭ distrusŭ cu totulŭ şi vr'o 3000 de persóne au remasŭ fără adăpostŭ. Mai multe persóne au muritŭ.

*

Din Madridŭ se scrie că s'a arestatŭ acolo unŭ locotenentŭ-colonelŭ din Cadix. Aci s'au arestatŭ mai multĭ civilĭ şi militarĭ. In Estremadura s'au lipitŭ placate revoluţionare. O cétă de insurgenţĭ din provincia Gerona a fostŭ bătută.

Adunarea alegĕtorilorŭ românĭ în Lugoşŭ.

Lugoşŭ, 28 Aprile.

O mişcare generală, puternicŭ semnŭ de viaţa naţională arată Românulŭ dintre Carpaţĭ şi Tisa. O mişcare, carea fie-cărui Românŭ binesimţitorŭ trebue sĕ-ĭ inspire bucuriă şi mândriă, căcĭ prin ea se dovedesce, că Românulŭ în ciuda apĕsării şi împilarei seculare, trăiesce şi se afirmă prin sine însuşĭ ca naţiune consciă de însemnetatea sa numerică culturală şi de factorŭ valorosŭ alŭ statului.

Astăḑĭ naţiunea română serbătoresce pretinde egala îndreptăţire de faptŭ cu naţiunea maghiară în acéstă patriă apĕrată cu scumpŭ sânge în decursŭ de 18 seculĭ. Ea pretinde şi nu cerşesce, căcĭ se respectă şi nu voiesce a-şĭ întinâ fruntea. Pretinde şi nu va încetá a pretinde până va dobêndi şi va dobêndi, décă toţĭ fii eĭ vorŭ fi una, décă toţĭ vorŭ fi solidarĭ, va dobêndi, décă va merge pe calea urmată până acuma şi care este unica mântuitóre.

Solidaritate ceremŭ aşa dér dela toţĭ fiiĭ naţiunei române de sub corona St. Stefanŭ şi atuncĭ ca pe o óste bine disciplinată ne vorŭ respectá inamicii noştri politicĭ şi nu multŭ timpŭ ne vorŭ puté denegá, ceea-ce ceremŭ: egala îndreptăţire, aievea éră nu în deşertŭ cuvêntŭ, a naţiunei nóstre cu naţiunea maghiară.

Ceremŭ dela fiĭ poporului românŭ, ca sĕ asculte de „Gazeta Transilvaniei«, »Observatorulŭ" şi »Luminătorulŭ«, carĭ sunt demne luptătóre pentru drepturile, ce se cuvinŭ naţiunei române şi cărora esprimându-le mulţemire şi recunoscinţă, le ḑicemŭ: Inainte cu Dumneḑeu şi cu voinţa naţională!!

Daţi-mĭ voe d-le Redactorŭ, a descrie pentru onor. publicŭ cetitorŭ alŭ »Gaz. Trans.« meetingulŭ ţinutŭ la Lugoşŭ în 24 l. c. de cătră alegĕtorii cercurilorŭ: Lugoşŭ, Zorlenţulŭ-mare şi Făgetŭ. Observŭ, că acestŭ meetingŭ s'a ţinutŭ din iniţiativa bravului advocatŭ Coriolanŭ Brediceanu. Loculŭ de adunare a fostŭ curtea bisericei şi şcólei gr. or. adecă sub ceriulŭ liberŭ, în faţa lui Dumneḑeu şi a lumei.

Inceputulŭ s'a făcutŭ la $2^1/_2$ óre p. m. asistândŭ unŭ publicŭ grandiosŭ în numĕrŭ până ta 800 alegĕtorĭ din tóte straturile societăţiĭ, preoţĭ, advocaţĭ, meseriaşĭ, învĕţătorĭ şi poporŭ agricultorŭ şi solgabirĕulŭ localŭ ca asistentŭ de poliţiă.

Advocatulŭ C. Brediceanu ca convocătorŭ luândŭ cuvêntulŭ salută de bună venire pe alegĕtorĭ şi-şĭ esprimă bucuria, veḑêndŭ representate tóte clăsele societăţii române şi în deosebĭ veḑêndŭ pe ţĕranulŭ nostru consciu de drepturile ce-ĭ competŭ din partea statului în schimbulŭ nenumeratelorŭ sacrificie ce-ĭ le face elŭ. Ilŭ salutŭ decĭ cu bucuriă veḑêndu-lŭ însufleţitŭ de chiămarea sa de a şi voi, şi nu numai de a totŭ ascultá şi împlini poruncile şi întonéză cu multă convingere şi înduioşare, că săntă trebue sĕ fie causa pentru care au alergatŭ din depărtare considerabilă în mânia timpului nefavorabilŭ la acéstă conferinţa. Apoi ca fostŭ preşedinte alŭ comitetului centralŭ depune mandatulŭ în numele sĕu şi alŭ comitetului. (Urărĭ viue de se trăiéscă!)

Părintele Biraescu (din Lugoşŭ) esprime mulţămita conferinţei d-lui convocătorŭ şi propune ca conferinţa sĕ se constitue. Propune de preşedinte pe d. C. Brediceanu, carele este aclamatŭ de conferinţa cu multŭ entusiasmŭ. Se alege 2 vice-preşedinţĭ în persónele: Stefanoviciu preotŭ şi Sudrieşanu asemine, 2 secretarĭ: advocatulŭ Iuliu Popoviciu şi preotulŭ diaconŭ Part. Pesteanu. Biroulŭ îşĭ ocupă loculŭ pe tribuna construită anume pentru acestŭ scopŭ.

Preşed. C. Brediceanu luândŭ cuvêntulŭ ḑice, că ca alesŭ conducĕtorŭ alŭ conferinţeĭ va fi aperătorŭ alŭ libertăţii cuvêntului şi alŭ convicţiunei. Indémna pre fie-care alegĕtorŭ, ca preferindă interesele publice celorŭ private sĕ pună mâna pe inimă şi astfelŭ lucrândŭ din convingere este sigurŭ de salvarea intereselorŭ poporului românŭ şi ale patriei. Cu aceste dechiară şedinţa deschisă.

Intrebarea pusă la ordinea ḑilei este: Voiesce conferinţa sĕ aducă conclusŭ în privinţa ţinutei alegĕtorilorŭ din aceste cercurĭ elect. întrunite faţă cu vr'una din partidele politice esistente în patriă?

Părintele Pocreanu (din Lugoşŭ) suindŭ tribuna cu versŭ sĕrbătorescŭ ḑice: 3 anĭ se împlinescŭ de cândŭ s'a statoritŭ de nou programa politică a poporului românŭ din acéstă patriă în memorabilă conferinţă dela Sibiiu din 1881. Accentuéză, că acea programă cuprinde strictŭ numai acele puncte, carĭ sunt necesarie pentru afirmarea naţiunei române de atare în acéstă patriă comună. Işĭ esprime durerea, că deşi în acea programă se cuprindŭ pretenţiunile cele mai juste ale unei naţiunĭ valoróse de 3 milione suflete, ea a fostŭ neconsiderată de cei dela putere, poporulŭ românŭ nu numai, că n'a dobênditŭ ceva uşurare dela formularea aceleia, ba a fostŭ tratatŭ cu mai multă vitregiă. Vede déră, că este cu atâtŭ mai necesarŭ, ca Românii şi mai strînsŭ sĕ se grupeze în giurulŭ acelei programe. Propune decĭ, ca conferinţa sĕ-şĭ esprime aderarea sa la programa dela Sibiiu din 1881. (Sĕ trăiéscă! însufleţite şi aderare unanimă!)

D. advocatŭ F. Rezeiu luândŭ cuvêntulŭ ḑice, că deórece conferinţa a fostŭ convocată pe basa programei dela Sibiiu, nicĭ era de lipsă dechiararea de aderare şi propune trecerea la ordinea ḑilei.

După aceste preşedintele dă lectură unei telegrame de felicitare venite dela d-lŭ învĕţătorŭ I. Simu din Reşiţa şi care se finesce cu cuvintele: »Dumneḑeulŭ părinţilorŭ noştri vĕ protégă!«

Apoi păşindŭ la tribună advocatulŭ Rezeiu printr'o vorbire frumósă, pătrunḑĕtóre şi plină de adevĕrurĭ nenegabile, arétă starea cea tristă în carea se află poporulŭ românŭ pe tóte terenurile, apĕsatŭ de puternicii ḑilei până la desperare în tótă forma, lovitŭ în cele economice, persecutatŭ în cele naţionale, éră pe terenulŭ instrucţiunei năpăstuitŭ cu totulŭ din adinsŭ. Altă oratorulŭ unŭ adevĕrŭ eternŭ în adagiulŭ: »Ajutaţĭ şi-ţĭ va ajută şi Dumneḑeu.« Acésta ḑicere o recomandă Românului spre urmare. Apoi ḑice, că este ruşinosŭ pentru Românii din aceste cercurĭ, că deşĭ 'sŭ curatŭ române, totuşĭ nicăirĭ acestŭ guvernŭ destructorŭ alŭ naţionalităţii nóstre nu a reeşitŭ mai cu înlesnire cu candidaţii sei, decâtŭ tocmai aicĭ. Decĭ recomandă alegĕtorilorŭ ca acum orĭ nicĭ o dată sĕ arate, că şi ei sciu îndeplini voinţa

---

FOILETONŬ.

Satulŭ cu comorile.

Novelă poporală.

(Urmare.)

Cei ce purtau judecăţĭ, erau atâtŭ de încăpĕţinaţĭ pentru causele lorŭ, încâtŭ se jurau de o miiă de orĭ, că mai bucurosŭ vreu sĕ piérdă tótă averea, de câtŭ sĕ lase din dreptŭ câtŭ e negru sub unghiă. Atâta le trebuia advocaţilorŭ. Procesele se trăgăniau anĭ întregĭ prin totŭ felulŭ de măiestriĭ; se făceu replicĭ, triplicĭ, se apelá şi în chipulŭ acesta se scoteu bieţilorŭ ómenĭ banii din pungă. — Procesele costau de ḑece orĭ mai multŭ decâtŭ era suma de certă. Celŭ-ce pierdea, striga în gura mare, că judecătorulŭ a fostŭ părtinitorŭ. Elŭ rĕmânea cu buzele umflate şi mâncá răbdărĭ prăjite, ér advocaţii mâncau fripturĭ şi béu la vinŭ roşu.

De când venise Alexandru în satŭ abătuse pe mulţĭ dela procese. Pentru că de câte orĭ ilŭ întrebá cineva de sfatŭ, totdéuna regula lucrulŭ astfelŭ, de cei învrăjbiţĭ se învoiau pe cale pacinică. Elŭ le spunea următórea istorióră: »Doi cânĭ întêlnindu-se odinióră pe o punte, ce era aşeḑată peste unŭ rîu, aflară o bucată de carne şi începură a se certá: a cui sĕ fie carnea? Atuncĭ vine unŭ alŭ treilea câne, care încă ar fi mâncatŭ carnea bucurosŭ. Acesta începŭ a şoptí acuşĭ unuia, acuşĭ celui laltŭ: »Nu te dá, mĕi, nu te dá! După dreptŭ ţi se cuvine ţie!« Cei doi începŭ a se bate până ce cadŭ amêndoi în apă. Alŭ treilea se aşéḑă atuncĭ liniştitŭ, mâncă carnea şi se uită cum înnótă ceilalţĭ. Aşa se întêmplă cu cei ce pórtă procese.«

Cerbicia costă multe parale şi-ţĭ aduce batjocură şi ruşine. Acela, care începe unŭ procesŭ, a şi pierdutŭ jumĕtate din ceea ce vrea sĕ câştige, atuncĭ cândŭ ilŭ începe. Advocaţii rĕutăcioşĭ sunt ca fórfecele; se împreună ca sĕ taiă, ce le vine înainte. Décă şi câştigĭ în sfêrşitŭ, totuşĭ mai multŭ aĭ pierdutŭ, de câtŭ ţĭ sĕ póte întórce, anume: timpŭ, lucru, sănĕtatea, care încă s'a sdruncinatŭ prin supĕrare, nĕcasŭ, frică, grijă şi nopţĭ nedurmite. —

Aşa vorbiá Alexandru. Ciupercă nu-lŭ întrebă de sfatŭ nicĭ odată şi aprópe în totŭ anulŭ avea procese nouĕ. Spesele cele multe, darurile la advocaţĭ şi scriitorĭ, alergările cele multe, îĭ secară averile, încetulŭ cu încetulŭ.

Pierḑêndŭ în sfêrşitŭ o causă, ce-o purtá contra unei comune vecine, pentru unŭ stejarŭ vechiu, despre care ţinea, că a statŭ pe loculŭ lui, nu pe alŭ comunei, ajunse în mare lipsă.

Stejarulŭ ilŭ costase peste o miiă de fiorinĭ şi nu sciá, de unde sĕ iee banii, căcĭ casa şi moşia erau intabulate mai multŭ de cum se credea. Creditorii vechĭ începură a fi îngrijaţĭ şi-ĭ cerură îndĕrĕtŭ sumele creditate. Astfelŭ nu-ĭ rĕmase decâtŭ sĕ-şĭ vêndă casa, curtea şi tótă moşia, ca sĕ-şĭ plătéscă datoriile.

Etă, care a fostŭ urmarea rîvneĭ de a purtá procesŭ.

Fiind-că locurile din câmpŭ nu le grijise, dupa cum ar fi trebuitŭ, se vêndură cu preţurĭ fórte scăḑute şi fiind-că ómenii numai cercetau cârciumile aşa de desŭ, sĕu pentru-că nu avéu banĭ, sĕu pentru-că nu voiau sĕ bea, — cârciumăritulŭ încă n'aducea cine scie ce profitŭ. Cumpĕrătorulŭ casei, veḑêndŭ, că nu se'ndésă nime la elŭ, ca sĕ-şĭ cheltuiéscă paralele, nu mai voi sĕ ţină cârciumă. Astfelŭ rĕmase numai Buturugă cârciumarŭ. Cei-lalţĭ cârciumarĭ, veḑêndŭ că nu potŭ câştigá nimicŭ, se restrăseserá de mai înainte.

Câţi-va bĕtrânĭ, clătinau din capŭ şi ḑiceu: „Amŭ ajunsŭ timpurĭ fórte grele. Vedemŭ bine, că satulŭ se prăpădesce. Odinióră atâţia şi atâţia cârciumarĭ erau deplinŭ ocupaţĭ; astăḑĭ abia póte trăi unulŭ singurŭ! Ruşine pentru Bogata ş'o dovadă, câtŭ de rĕu mergŭ lucrurile la noi!«

La acestea rĕspunse învĕţătorulŭ: »nicĭ de cum ómenĭ bunĭ! Din contră am nădejde, că de aci înainte tóte vorŭ merge bine. Eu am umblatŭ multŭ în lume, şi am vĕḑutŭ multe sate şi oraşe. Unde am vĕḑutŭ cârciume mai multe, acolo erá mai mare sĕrăciă. Din contră, unde nu erau birturĭ, făr' dóră vre-unulŭ pentru călĕtorĭ, acolo se vedea bună-stare în casele ómenilorŭ.

In comuna nóstră avemŭ astăḑĭ numai o cârciumă. Dér şi cu acésta avemŭ pré multŭ. Cândŭ n'arŭ fi nicĭ acésta, ar fi cu multŭ mai bine în satŭ. Celŭ-ce nu jócă în cârciumă cărţĭ, îşĭ cumpĕră în casă o carte de rugăciunĭ, celŭ-ce nu bea în cârciumă până se face leucă şi se bolnăvesce, îşĭ petrece acasă fără plată lêngă femeiă şi copiĭ. Cine nu-şĭ dă banii cârciumarului, îĭ păstréză în pungă. Este mai mare cinste a avé în pivniţa sa o singură glajă cu vinŭ, decâtŭ în a cârciumarului o bute întrégă.«

Aşa grăi Alexandru. Bĕtrânii aprobau dândŭ din capŭ, pentru-că băgau de sémă, că are dreptate. Dér

lorŭ, se lucre cu totŭ zelulŭ, ca la alegerile ce ne stau înainte sĕ alegă bărbaţĭ de încredere din sînulŭ naţiunei române, şi despre carĭ suntŭ convinşĭ, că sunt apĕrătorĭ ai drepturilorŭ şi intereselorŭ poporului românŭ. Si fiindcă solidaritatea este mijloculŭ şi arma cea mai bună pentru a duce la învingere îndemnă pe alegĕtorĭ sĕ se înveţe a fi solidarĭ şi sĕ nu se lase a fi nicĭ amăgiţĭ nicĭ întimidaţĭ, apoi face propunerea sĕ se recunóscă prin conclusŭ necesitatea organisărei partidei nóstre politice. (Aplause îndelungate.)

Se constitue unŭ comitetŭ centralŭ cu locuinţa în Lugoşŭ din mai multe persóne, toţĭ barbaţĭ probaţĭ; de preşedinte alŭ aceluia se alege cu unanimitate junele dér genialulŭ advocatŭ C. Brediceanu.

Apoi se alegŭ subcomitete în fiecare cercŭ electoralŭ constătătorŭ din mai multe persóne: advocaţĭ, preoţĭ, învĕţătorĭ şi economĭ.

Preşedintele amintesce că conformŭ iniţiativei comitetului permanentŭ din Sibiiŭ se va ţine o conferinţă generală póte în primele ḑile ale lui Maiu, decĭ urméză a se alege câte 2 representanţĭ pentru fie-care cercŭ electoralŭ care se ia parte.

Părintele Biraescu propune de delegaţĭ la conferinţa din Sibiiŭ pentru cerculŭ Lugoşului pe d. adv. Fab. Rezeiu şi pe d. St. Velovanŭ profesorŭ de pedagogiă în Caransebeşŭ. Ḑice că a avutŭ fericirea á luá parte la memorabila conferinţă din 1881, în carea naţiunea română a fostŭ representată prin flórea, prin lamura inteligenţei sale, aşa câtŭ a impusŭ chiar şi străinilorŭ. Esprime regretele sale, căcĭ o fracţiune neînsemnată de ómenĭ dependenţĭ a cutezatŭ a sparge solidaritatea şi nu numai, ci a umblatŭ a micşorá autoritatea conferinţei generale dela 1881 din Sibiiu, decĭ cere cá conferinţa sĕ dé votŭ de desaprobare procedurei „Viitoriştilorŭ.« Propunerea oratorelui se primesce în întregulŭ sĕu cu mare entusiasmŭ.

Apoi se alegŭ delegaţĭ pentru cerculŭ Zorlenţului mare domnii Iuliu Popoviciu, advocatŭ şi N. Steopone preotŭ, éră pentru cerculŭ Făgetului d. d. Dr. Salcelenŭ şi G. Sierbanŭ advocatŭ în Caransebeşŭ.

In urmă preotulŭ Dem. Iosufŭ luândŭ cuvĕntulŭ aduce mulţămirile cele mai călduróse ale conferinţei domnului conducătorŭ C. Brediceanu, apoi propune votŭ de încredere Redacţiunilorŭ dela »Gazeta Transilvaniei« »Observatorulŭ« şi „Luminătorulŭ" pentru ţinuta lorŭ bărbătéscă întru apĕrarea intereselorŭ poporului românŭ.

După primire preşedintele cu câte-va cuvinte bine rostite şi bine simţite încheiă pe la $4\frac{1}{2}$ óre acesta conferinţă împunĕtóre precum prin numerŭ aşa şi prin ordinea esemplară, în care a decursŭ. I. S.

Huniadóră, 3 Maiŭ 1884.

Alegĕtorii românĭ din cerculŭ electoralŭ Huniadóra intrunitĭ aḑi în opidulŭ Huniadóra au alesŭ unŭ comitetŭ electoralŭ cercualŭ de 18 membri, ér' in clubulŭ electoralŭ centralŭ cu reşedinţa în Deva, au alesŭ 2 membri.

De delegaţĭ, pentru conferinţa generală din Sibiiu, s'au alesŭ cu aclamaţiune: Avramŭ Păcurariu, parochŭ gr. or. in Huniadóra şi Franciscŭ Hossu Longinŭ advocatŭ în Deva; de suplentŭ Dr. Ioanŭ Mihu in Orăscia.

Conferinţa a fostŭ cercetată de aprópe 200 alegătorĭ. Ordinea a fostŭ esemplară. **Corespondintele.**

Morlaca, 2 Maiŭ 1884.

Conferinţa alegĕtorilorŭ români din cerculŭ **B. Huedinului** în şedinţa sa din 1 Maiu cu însufleţire şi unanimitate se declară aderentă a programei naţionale stabilite in adunarea generală din 1881 şi solidară cu tóte decisiunile, ce se vorŭ aduce in adunarea generală ce se va ţiné în Sibiiu.

Alege de delegaţĭ pentru adunarea generală viitóre pe Domnii Anania Popŭ, protopopulŭ tractului Morlacei şi Vasiliu Poruţiu protopopulŭ tractului Almaşuluiŭ, éra de suplenţi pe Domnii Artemiu Codârcea, preotŭ în Aschileu şi Ioanŭ Papiu preotŭ in Mărgău.

Buturugă stá sĕ crepe de mâniă şi bucurosŭ ar fi trasŭ la judecată pe Alexandru. Acesta însĕ ca omŭ cu minte i se feria din cale în tótă bună vremea.

17. **Trăsnetulŭ cade în casa parochială. Preotulŭ celŭ nou.**

Pe timpulŭ acesta, într'o nópte, se rĕdică o furtună înfricoşată. Gândeai, că se prăpădesce pămĕntulŭ. Durduia de se cutremurau vasele şi icónele de pe păreţĭ. Décă preste anŭ ţĕranii erau blăstĕmaţĭ şi nu-şĭ aducéu aminte de D-ḑĕu, sĕ-i fi vĕḑutŭ la astfelŭ de vremĭ grele, cum făcéu la crucĭ, cum se rugau cu glasŭ înaltŭ, arĕtândŭ că le pare rĕu de tóte greşelile — până trecea furtuna. Décă trecea şi scăpau de primejdiă, éră trăiau ca mai nainte.

Deodată, cu o pocnitură înfricoşată, fulgerulŭ se slobozì în chipulŭ unui sulŭ de focŭ asupra casei parochiale. Din fericire însĕ nu aprinse nimicŭ şi nu vĕtĕmă pe nime. A doua ḑi se vĕḑù urma pe unde întrase fulgerulŭ, făcêndŭ o mare gaură în coperişŭ. Bĕtrânulŭ care se aflá în casă, aşa se spăriă de tare, în câtŭ din spaima asta a şi muritŭ peste câteva ḑile.

Ţĕranii începură a cârtí éră asupra stăpânirei, ḑicêndŭ, că stăpânirea este de vină la tótă nenorocirea. De n'ar fi opritŭ ea a se trage clopotele pe vreme grea, nu s'ar fi întêmplatŭ una ca asta. Mai de multŭ putémŭ alungá furtuna cu clopotele, astăḑĭ, pace bună! Nicĭ asta nu ne mai este ertatŭ. Domnii cei marĭ nu mai au nicĭ o lege. Şi acum, poftimŭ! amŭ păţit'o.

(Va urma).

Se voteză încredere şi recunoscinţă jurnalisticei naţionale, care apĕră principiele şi programa naţională stabilită in adunarea generală din 1881.

Diverse.

Etatea unorŭ domnitorŭ. — Impĕratulŭ Germaniei Wilhelmŭ ş'a serbatŭ anulŭ alŭ 87-lea alŭ nascerei sale, şi a ajunsŭ dintre toţĭ domnitorii cunoscuţĭ până acuma bĕtrâneţele cele mai adêncĭ. Domnitorii din familia Hohenzollerilorŭ au trăitŭ totŭ cam multŭ; etatea mijlociă a fostŭ în acésta familiă de 62 de anĭ. Din acésta familiă au fostŭ până acuma 18 domnitorĭ. In anticitate au ajunsŭ la adêncĭ bĕtrâneţe: Pisistratŭ din Atena 83; Agesilau din Sparta 84 de anĭ. Dintre împĕraţii romanĭ Gordianŭ I. a ajunsŭ la cele mai adêncĭ bĕtrâneţe era de 80 de anĭ. Augustŭ, era cândŭ a muritŭ de 76 de anĭ, Tiberiu de 78 de anĭ. Domnitorii din Anglia din casa hanoverană toţĭ au ajunsŭ anulŭ alŭ 65-lea alŭ etăţii. George II. a ajunsŭ la o etate de 77 de anĭ. Etatea mijlociă este de 72 de anĭ. Mai puţinŭ au trăitŭ domnitorii rusescĭ din casa Romanovŭ. In timpŭ de 270 de anĭ, câtŭ a domnitŭ acésta familiă nicĭ unŭ domnitorŭ din acésta familiă, n'a ajunsŭ la adêncĭ bĕtrâneţe. Mai multŭ au trăitŭ Alesandru II, că elŭ a ajunsŭ 63 de anĭ şi de nu-lŭ omorau nihiliştii, mai trăia încă. Etatea mijlociă la acésta familiă domnitóre face numai 44 de anĭ.

Studenţĭ la universitatea din Viena. — De cândŭ esistă universitatea din Viena n'au fostŭ atâţia studenţĭ din ţĕrile de sub coróna Ungariei, ca în semestrulŭ trecutŭ. Numĕrulŭ lorŭ s'a urcatŭ la 1164. Partea cea mai mare sunt studenţĭ în medicină şi anume numĕrulŭ acestora e de 791; la dreptŭ sunt 196; la filosofiă 112; la teologiă 189. După provincie acestŭ numĕrŭ se împarte astfelŭ: din Ungaria 931, din Transilvania 105, din Croaţia 64, din Slavonia 59 şi din Graniţele militare 3.

Studiu economicŭ-pedagogicŭ

de Ioanŭ C. Panţu.

II. Paralelŭ cu teoria principiilorŭ economice se póte întroduce pre lângă şcóla unele industrii, carĭ sĕ nu vateme învĕţămêntulŭ, ci din contră sĕ-lŭ ajutoreze. Aşa de pildă, acolo unde se propune pomăritulŭ, se póte câştiga puţine parale pentru respectivulŭ elevŭ, care se deprinde cu acéstă industriă. Totŭ asemenea se potŭ face în grădina şcolii (décă esistă) straturĭ cu legume sĕu cu florĭ, carĭ încă ar puté cu deosebire la oraşe sĕ aducă ceva pentru a deprinde pe elevĭ cu economisirea. Décă ne îndreptămŭ privirile asupra şcolilorŭ de meserii, vedemŭ că metoda amintită se póte practica cu băeţii mai pricepĕtorĭ şi numai ce-i dreptŭ se şi practică mai în tóte părţile. (Se practică şi la şcóla de sculptură din Satulungulŭ Săcelelorŭ.)

Cu deosebire décă ne gândimŭ la scolile de fete, de bună sémă lucrulŭ se póte tălmăcí mai cu uşurinţă: şi décă vomŭ fi în stare a întroduce ideea de cruţare la copile, atuncĭ scopulŭ urmăritŭ de noi este pe deplinŭ ajunsŭ. La elevele din cei doi anĭ din urmă, unde este întrodusŭ lucrulŭ de mână, s'ar puté aplica câtŭ se póte de bine cele desvoltete mai nainte. Presupunêndŭ, că în anulŭ din urmă de şcólă fetele au înaintatŭ aşa de multŭ încâtŭ sĕ pótă lucra sigurŭ şi frumosŭ, este de totŭ probabilŭ cumcă lucrurile produse de ele se potŭ vinde cu unŭ preţŭ óre care. Cu atâtŭ mai vêrtosŭ susţinemŭ acesta, cu câtŭ acum maşina de cusutŭ a făcutŭ o înlesnire fórte mare şi nu ne mai îndoimŭ, că punerea în comerciu a multorŭ manufacturĭ ar aduce unŭ venitŭ frumuşelŭ. Prin acésta purcedere se dă ocasiune fetelorŭ de a muncí şi după ce vorŭ plătí miculŭ capitalŭ împrumutatŭ, vorŭ puté agonisí câte ceva, şi vorŭ puté sĕ se deprindă cu ideea cruţării, care aduce unŭ bine nemărginitŭ pentru omenime. — Décă în chipulŭ acesta fetele se vorŭ pătrunde de ideile amintite, atuncĭ bună starea unui poporŭ este asigurată, căcĭ fetele vorŭ devení cu timpulŭ mame, şi mamele în acéstă privinţă au unŭ mare rolŭ, de óre ce economia e cea mai trebuinciósă, este de prima necesitate la fie-care poporŭ.

Pentru tóte cele ḑise până acuma se presupune, că învĕţătorii şi învĕţătoresele încă sunt crescute cu astfelŭ de idei, căcĭ numai atuncĭ vorŭ puté indepliní cu adevĕratŭ chemarea lorŭ. Şi pentru scopulŭ acesta este datoria fie-cărui poporŭ a se înteresa, ca pedagogiile sĕ fie astfelŭ alcătuite în câtŭ învĕţătorii şi învĕţătoresele sĕ fie conscii de aceea ce au a îndepliní în cariera lorŭ.

Ca unu mijlocŭ prin care se deştéptă şi se promovéză ideea de cruţare, se socotescŭ şi băncile de economii în şcóle (casele de păstrare în scólă). Acestea s'au întrodusŭ mai întâi în Belgia în 1866 ér de aci s'au rĕspânditŭ în Francia, în Anglia în Italia etc. Ideea conducĕtóre a acestorŭ băncĭ a fostŭ:*) »a învĕţá pe scolarĭ de micĭ şi în modŭ practicŭ, sĕ păstreze; a-i face sĕ renunţe de bună voe la plăcerĭ deşerte, şi prin acésta a le întărí voia, ca sĕ fie mai energicĭ şi mai resoluţĭ; a-i deprinde cu averea şi astfelŭ a deştepta în ei consciinţa puterii propii.« Atâtŭ despre principiu, ér întru câtŭ privesce manipularea se obicinuesce, ca învĕţătorulŭ sĕ pórte unŭ registru, în care fie-cărui elevŭ i se deschide unŭ contŭ sĕu o partidă. In presenţa şcolarilorŭ învĕţătorulŭ trece în partea dréptă a contului, adecă în creditŭ (Avere), aceea ce depune, ér partea din stânga, adecă în debitŭ (Dare), remâne deschisŭ, până cândŭ se ridică banii toţĭ sĕu numai o parte din ei. La sĕptĕmâna séu la luna aceştĭ banĭ se depunŭ la o cassă de păstrare mai mare, ér învĕţătorulŭ în faţa şcolarilorŭ păstréză şi controléză cărţile de inlocare.

Cum amintisem, începutulŭ s'a făcutŭ în Belgia în oraşulŭ Gandŭ (care are 128,000 de locuitorĭ) la anulŭ 1866. Anume unŭ profesorŭ dela universitatea din Gandŭ scrise unŭ tractatŭ în care apoteosà păstrarea ca o virtute cardinală, şi recomandà cu tótă căldura întroducerea casselorŭ de păstrare în scóle. Nu trecŭ multă vreme şi la 1873 dintre 16,655 de scolarĭ 10,135 aveau cărticele de înlocare, carĭ împreună representau suma de francĭ 125,000. — În urma acestei esperienţe s'a întrodusŭ oficiosŭ, prin guvernulŭ belgianŭ, casse de păstrare în tóte şcolile din ţéră şi resultatele dobêndite au fostŭ de totŭ îmbucurătóre.

În anulŭ 1875 ideea casselorŭ de păstrare în şcolĭ ajunse şi în Austro-Ungaria. Unŭ timpŭ fórte îndelungatŭ a fostŭ discuţiune asupra acestei cestiunĭ, în conferinţele învĕţătorilorŭ, şi precândŭ ómenii fără studiu recomandau întroducerea casselorŭ, pe atuncĭ din contră învĕţătorii combătéu întroducerea lorŭ. Între altele ḑicéu ei că despre păstrare numai acolo póte fi vorba unde presupunemŭ o muncă şi că prin urmare darurile şi banii, ce'i capĕtă copiii dela părinţĭ nu corĕspunde principiului economicŭ naţionalŭ. Recunóscemŭ şi noi ḑicŭ contrarii acestei instituţiunĭ, că şcóla e datóre a deştepta şi a deprinde în elevĭ gustulŭ pentru păstrare; acestŭ scopŭ însĕ se ajunge în scólă învĕţândŭ pe elevĭ a-şĭ păstra vestmintele, cărţile şi recvisitele. — Întroducerea casselorŭ de păstrare va da nascere la pasiunĭ, va deştepta simţurĭ inmorale, căcĭ până va fi deosebire între săracŭ şi bogatŭ, până atuncĭ totdéuna va fi o ură între aceste douĕ clase, şi de aceea ḑicŭ ei că acéstă instituţiune nu se potrivesce cu pedagogia. Vĕḑêndŭ guvernulŭ din Ungaria, că desbaterile iau dimensiunĭ pré marĭ, prin o circulară din 25 Maiu 1876 a adusŭ următórele spre cunoscinţă: »întroducerea obligată a casselorŭ de păstrare în scóle nefiindŭ nicĭ cu putinţă nicĭ de doritŭ, se lasă la judecata învĕţătorilorŭ şi a diregetoriilorŭ şcolastice a face cu ele încercărĭ de probă.«

Decă reflectămŭ asupra acestora vomŭ puté ḑice, că la şcolile, unde se póte introduce munca, acolo cassele de păstrare sunt o necesitate; va sĕ ḑică ca totulŭ sĕ fie bazatŭ pe economiă, trebue ca păstrarea sĕ se facă din averea propriă a fiecăruia. Aşa ar trebui sĕ fie şi totuşĭ vedemŭ, că în ţĕrile civilisate, copiii punŭ la cassa de păstrare nu din resultatulŭ muncei lorŭ ci din presenturile şi din darurile ce le primescŭ dela părinţĭ şi ce este bătĕtorŭ la ochĭ, se ajunge frumosulŭ scopŭ de a promova idea de cruţare. — Ce póte fi causa? — Trebue sĕ presupunemŭ, că şi aicĭ stămŭ faţă cu o împrejurare, carea pe terenulŭ instrucţiei o vedemŭ la totŭ pasulŭ. Cum ar trebui sĕ fie şcolile, cum învĕţătorii şi cum instrucţiunea pentru ca sĕ corespundă principiilorŭ pedagogice? — De sigurŭ altfelŭ de cum sunt ele în fórte multe părţĭ. Vedemŭ cu tóte acestea, că totŭ sĕ face unŭ progresŭ óre-care pe terenulŭ învĕţămêntului, şi că deşi învĕţămêntulŭ (cu deosebire la noi) nu atinge idealulŭ padagogiei, avemŭ cu tóte acestea medicĭ bunĭ, juriştĭ harnicĭ şi ingnerĭ dibacĭ.

Óre sĕ nu fie totŭ astfelŭ şi cu principiile economiei naţionale? Mie mi sĕ pare, că deprinderea de păstrare prin întroducerea casselorŭ de economii, de bună sémă celorŭ mai mulţĭ elevĭ le inspiră idei de cruţare, şi în cele din urmă acelora, carĭ sunt crescuţĭ în risipă nu le va strica de loculŭ locului. Óre nu stă lucrulŭ totŭ astfelŭ şi cu instrucţia, óre totŭ insulŭ carele este crescutŭ în moralitate va fi moralŭ? Realitatea fórte desŭ ne rĕspunde, că nu! — Prin alcătuirea casselorŭ de păstrare facŭ elevii gimnastică întru idea cruţării şi se pregătescŭ pentru anii viitorĭ.

După ce se gată aniĭ ordinarĭ de instrucţiă, ţinerimea nu trebue lăsată în mâna sorţii ci din contră întrunită Dumineca şi sĕrbătórea la prelegerĭ potrivite, trebue iniţiată pentru a se asocia, a fi părtaşă în vre o societate economică, de orĭ care natură. Până acolo ar trebuí să mergă cu ideile de asociaţiune, în câtŭ chiar muncitorii sĕ fie asociaţĭ, sĕ lucre în grupe şi sĕ se ajutoreze reciprocŭ, în casurĭ de bólă. Ce nu s'ar puté face de pildă pentru a ajutora pe bătrânii neputincioşĭ, carĭ slăbiţĭ, neavêndŭ o îngrijire órecare, îşĭ necăjescŭ viaţa prin cerşitorie, séu cadŭ pe spatele urmaşilorŭ şi a rudeniilorŭ, răpindu-le acestora unŭ capitalŭ, pe care l'ar puté altfelŭ întrebuinţá; ce nu s'ar puté face pentru cei ce se schilăvescŭ prin muncă, şi ce nu s'ar puté face pentru multe altele de felulŭ celorŭ spuse.

*) Veḑĭ »Scóla română« Anulŭ II. Nr. 9 pag. 64 Năseudŭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 5 Maiu st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.45	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	91.80	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Rentă de hârtiă 5%	88.70	Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	141.30	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	116.15
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.10	Renta de hărtiă austriacă	80.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	118.50	Renta de arg. austr.	81.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	101.30	Renta de aurŭ austr.	101.—
Bonurĭ rurale ungare	101.50	Losurile din 1860	136.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.25	Acțiunile băncei austro-ungare	854.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.50	Act. băncei de creditŭ ung.	317.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.25	Act. băncei de creditŭ austr.	316.75
Bonurĭ rurale transilvane	100.25	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.71
		Napoleon-d'orĭ	9.65
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.40
		Londra 10 Livres sterlinge	121.40

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 21 Aprile st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	$94\frac{3}{4}$	$94\frac{3}{8}$
Renta rom. amort. (5%)	$95\frac{1}{4}$	$95\frac{1}{2}$
» convert. (6%)	$100\frac{1}{2}$	101
Împr. oraș. Buc. (20 l.)	$32\frac{1}{2}$	34
Credit fonc. rural (7%)	$104\frac{1}{2}$	105
» „ „ (5%)	$93\frac{1}{4}$	$93\frac{3}{4}$
» » urban (7%)	$103\frac{1}{2}$	104
» » » (6%)	$99\frac{1}{2}$	100
» » » (5%)	90.	$90\frac{1}{2}$
Banca națională a României	1440.	$1442\frac{1}{3}$
Ac. de asig. Dacia-Rom.	367.	$368\frac{1}{2}$
« » » Națională	$238.237\frac{1}{2}$	—
Aurŭ	3.45%	3.55
Bancnote austriace contra aurŭ	2.9.	2.10

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 6 Maiu 1884.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	$9.24\frac{1}{2}$	$9.25\frac{1}{2}$
Argint românesc	9.20	9.22
Napoleon-d'orĭ	$9.61\frac{1}{2}$	$9.62\frac{1}{2}$
Lire turcescĭ	10.86	10.87
Imperialĭ	9.85	9.89
Galbenĭ	5.60	5.62
Scrisurile fonc. »Albina«	100.50	101.50
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Numere complete din „Gazetă“ dela 1 Aprilie a. c. se mai află.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

DIARŬ CUOTIDIANŬ.

Ca mâne se 'mplinescŭ 50 de anĭ, de cândŭ **„Gazeta Transilvaniei,“** sub cea mai cumplită prigonire a némului românescŭ, a arboratŭ în mijloculŭ valoroșilorŭ și patrioticilorŭ comercianțĭ din Brașovŭ, acestŭ emporiŭ alŭ Transilvaniei, drapelulŭ redeșteptării naționale.

Tótă suflarea românéscă cu bucuriă și cu căldură a îmbrățișatŭ acestŭ diarŭ-apostolŭ alŭ poporului românŭ și grupatu-s'au cu toțiĭ sub drapelulŭ arboratŭ de elŭ și lucrat'au cu însuflețire și bărbătéscă statornicià pentru înălțarea românismului.

Grea și amară era lupta. Tendințele de a desnaționalisá pe Românĭ își ajunsese culmea. Legea dela 1832 adusă de dieta maghiară glăsuiá ca în seminariulŭ românescŭ din Aradŭ sĕ se învețe și unguresce și ca: **„de aicĭ încolo la tóte confesiunile sĕ se admită și sĕ funcționeze numai astfelŭ de preoțĭ, predicatorĭ și vicarĭ, carĭ sciu unguresce.“**

Apĕratu-s'aŭ cu bărbățiă Românii dintre Tisa și Carpațĭ în contra acestorŭ uneltirĭ dușmane și sosit'a după nópte și vijeliă și o di cu sóre, dar numai o di, căcĭ în cealaltă diminéță se ivirà éră și nuorĭ furtunoșĭ pe ceriŭ. Róta sorții aduse din nou prigonirile de odinióră asupra capului nostru. Par' că sórtea a voitŭ sĕ încerce până unde merge tăria și perseveranța Românului.

Cu tóte uneltirile și prigonirile însĕ **„Gazeta Transilvaniei“** își ridică fruntea și unindŭ sufletesce pe toți Românii luptă necurmatŭ și fără pregetŭ pentru drepturile și libertățile opincii românescĭ.

Adversarii noștri neperdênd din vedere acéstă luptă și prețuindŭ resultatele dobêndite de până acum după adevĕrata lorŭ valóre și-au îndoitŭ puterile, și, acum după 50 de anĭ, și-aŭ perfecționatŭ și rafinatŭ mijlócele pentru sugrumarea și stingerea nóstră. Prin urmare, și noi cei de astădĭ, credincioșĭ școlarĭ ai românismului, asemenea sĕ ne strîngemŭ rêndurile, și sĕ ne îndoimŭ puterile de apĕrare.

Adversarilorŭ noștri, avêndŭ ei puterea țĕrii în mână, le-a fostŭ pré ușorŭ de a ne loví în tóte interesele politice, comerciale și economice, și acum atăcându-ne în școlă ca și în biserică, în limbă ca și în avere, nouĕ nu ne-a mai remasŭ altŭ mijlocŭ de apĕrare de câtŭ **condeiulŭ**, cu care toțĭ Românii datorĭ sunt de a strigá în lumea largă și de a cere dreptate și libertate pentru poporulŭ românŭ dintre Tisa și Carpațĭ.

Ast-felŭ împinșĭ de dorulŭ de a ne folosi dilnicŭ și cu energiă de acestŭ pacĭnicŭ mijlocŭ apelămŭ la publiculŭ celŭ mare românŭ pentru a ne susține în dilnica nóstră luptă națională și în firma nóstră speranță de a fi încuragiațĭ, deschidemŭ abonamentŭ la **diarulŭ nostru cuotidianŭ**

GAZETA TRANSILVANIEI

care precum acum 50 de anĭ a fostŭ **primulŭ organŭ de publicitate românŭ**, tot asemenea și astădĭ e **primulŭ organŭ cuotidianŭ românŭ**, ce apare dincóce de Carpațĭ.

Suntemŭ sigurĭ, că publiculŭ românŭ e pe deplinŭ convinsŭ de principiile, ce le profeséză acestŭ diarŭ și de modulŭ cum acestŭ organŭ alŭ Româniloru dintre Tisa și Carpațĭ a sciutŭ chiar și în cele mai grele împrejurărĭ sĕ ție susŭ stindardulŭ naționalității române.

Privindŭ dér cu încredere la viitorŭ, **Gazeta Transilvaniei** dela 1 Aprile a începutŭ a eșí în tóte dilele, afară de Duminicĭ, și serbătorĭ, și pentru a puté cu înlesnire străbate până chiar și în sĕraca colibă a țĕranului românŭ, va fi celŭ mai eftinŭ diarŭ din monarchia Austro-Ungară:

ABONAMENTE:

Pentru **Austro-Ungaria** pe anŭ **12 fl.**, pe 6 lunĭ **6 fl.**, pe 3 lunĭ **3 fl.** Pentru **România** pe anŭ **36 lei**, pe 6 lunĭ **18 lei**, pe 3 lunĭ **9 lei.** Domniĭ abonațĭ, carĭ au plătitŭ abonamentulŭ cu stimă sunt rugațĭ a ne trămite diferența. Celŭ mai ușorŭ mijlocŭ de abonare este prin **mandatŭ postalŭ.**

REDACȚIUNEA.

Mulțămită publică. 1—2.

Mai josŭ subscrisulŭ, vinŭ prin acésta a rosti cea mai profundă mulțămită, Clarissimului Domnŭ Georgiu **Pasca,** profesore de sânta teologie din Gherla, — pentru nenumeratele binefacerĭ, ce le-am primitŭ din partea Clarităței sale, în decursŭ de 3 anĭ, în carĭ am studiatŭ la institutulŭ pedagogicŭ de acolo; — provĕdêndu-mĕ adecă, cu cuartirŭ, cu viptŭ, precum și cu multe altele necesarie, pentru de a'mĭ poté absolvá studiele.

Eu nu potŭ din destulŭ sĕ-i mulțămescŭ, ci numai rogŭ pe Creatorulŭ, carele este remuneratoriulŭ tuturorŭ beneficielorŭ, ca sĕ i-le resplătéscă, cu îndurarea sa, cea nemĕsurată, și sĕ-i lungéscă firulŭ vieței, spre a poté ajutorá, câtŭ de mulțĭ lipsițĭ.

Priméscă decĭ, pe acésta cale, adênca mea mulțămită, ce i-o datorezŭ, până și dincolo de mormêntŭ.

Bontida, 28 Aprile st. n. 1884.

Vartolomeiu Farcașiu,
învĕțătorŭ confes.

Tipografia Alexi Brșovŭ.